

Tweede adres aan de parlementaire fracties van de
Partij van de Arbeid in de Staten-Generaal.

Waarde Partijgenoten,

1. Wanneer het duidelijk wordt, dat noch de reis van minister Roem naar Djakarta, noch de toenemende spanning in de wereld de twee strijdende partijen Indonesië en Nederland over het punt, dat hen verdeeld houdt, nl. de soevereiniteit over Nieuw-Guinea, heen kunnen brengen, dan wordt het van het allerhoogste belang uit het slop der soevereiniteitscontroversen te geraken. Uwe fracties staan voor de taak naar hun vermogen een uitweg te helpen zoeken, opdat de gevaren, welke wij in ons eerste adres geschetst hebben, vermeden kunnen worden.
2. Wie heden ten dage soevereiniteit zegt, zegt taak en verantwoordelijkheid. Een land dat in een ander land soevereiniteit uitoefent, ziet zich staan voor een geweldige taak: zorg voor de veiligheid van het gebied, zorg voor de verheffing van de levensstandaard, zorg voor de ontplooiing van al de gaven en kansen van de bevolking van het gebied. Het veel aangeropen en ook wel misbruikte art. 73 van het Handvest der Verenigde Naties zegt dit alles overduidelijk.
3. Nieuw-Guinea stelt in al de genoemde opzichten aan het eventueel "sovereine" land geweldige eisen. Noch Nederland, noch Indonesië kunnen aan die eisen uit eigen middelen voldoen. Wil de "soverein" zijn taak naar behoren volbrengen, dan zal hij tientallen jaren lang met miljoenen internationaal geld gesteund moeten worden.
4. Maar dan bestaat er een diepe kloof tussen gepretendeerd of begeerd recht en de volbrenging van de daarin besloten taak, dan wordt het gevecht om die, niet te dragen, "sovereiniteit" toch zeer onwezenlijk. Is het dan niet beter het gepraat over soevereiniteit te staken? en de aandacht te concentreren op het belang van het land en de bevolking, waarvoor al dat vreemde geld nodig zal zijn? Nederland en Indonesië staan nu als de twee bokken uit de fabel met de soevereiniteits-horens tegen elkaar. Blijft men bevangen in de sfeer van het begrip "sovereiniteit", en wil geen van beide strijders het veld op dit punt ruimen, dan komt men aan de belangen van de bevolking in het geheel niet toe! Terwijl juist over die belangen, bezien los van de verwarrende soevereiniteitskwesitie, de twee partijen het wel eens zouden kunnen worden. Over de soevereiniteit kan alleen een "ja" tegenover een "neen" of een "neen" tegenover een "ja" beslissen, een beslissing, bij volgehouden starheid, zonder mogelijkheid van overeenstemming, ook zonder mogelijkheid van bemiddeling.
5. Terwijl Oost-Azië in brand staat en de spanning in de wereld ondraaglijk toeneemt, zijn Indonesië en Nederland verwickeld in onnut vechten in een slop. Laat men een uitweg zoeken, het bewandelen waarvan elk der twee partijen een gelijkelijk zwaar offer kost, aan hoop, aan prestige wellicht, aan verlangens, aan emoties. Een uitweg, die zijn beginpunt vindt in het boveng vermelde onloochenbare feit van de onvermijdelijke steun van buiten.

6. De uitweg zou deze kunnen zijn:

a) Indonesië en Nederland komen overeen art. 2 van het Charter van
soevereiniteitsoverdracht buiten werking te stellen.

(Dus geen soevereiniteit door Nederland te behouden noch sou-
vereiniteit door Indonesië te verkrijgen.)

b) Indonesië en Nederland komen overeen de regeling van het bewind
over Nieuw-Guinea voor een overgangstijd van bijv. 20 jaar te la-
ten vaststellen door een conferentie van hen beiden tezamen met
India en Australië in een "Statuut betreffende het bewind over
West Nieuw-Guinea". Die conferentie maakt tevens een urgentie-
aanvraag op voor "technical assistance" aan Nieuw Guinea. Worden
de vier het over het Statuut niet eens, dan geschiedt de vast-
stelling door de Verenigde Naties, Alg. Vergadering.

(Waarom niet tussenkomst van de U.N.C.I.?

Primo omdat dit lichaam, naar men mag aannemen, eerst hervormd
zou moeten worden in zijn samenstelling.

Secundo omdat noch Nederland, noch Indonesië in deze commissie
vertegenwoordigd zijn.

Tertio omdat de U.N.C.I. laatstelijk bedoeld is een lichaam te
zijn, dat op de uitvoering der R.T.C.-overeenkomsten en afspraken
zou toezien. Maar hier, in Nieuw-Guinea gaat het om heel iets an-
ders: het bewind over een groot land, dus niet om een toeziende
maar om een scheppende arbeid.)

c) Het bewind over Nieuw-Guinea wordt in handen gelegd van een
commissie van 4 leden, één uit elk der 4 landen. De commissie
komt eens per jaar bijeen, en tussentijds op verzoek van een der
leden. Het bewind wordt uitgeoefend door een Hogen Commissaris
namens de 4 landen, bijgestaan door een adviserend vertegenwoor-
digend lichaam, waarin ook Irianen zitten, en door, door hem of
door de bewindscommissie of door hem onder goedkeuring van de
commissie benoemde, ambtenaren en georganiseerde diensten. De
Hoge Commissaris wordt voor 5 jaar benoemd, hij is herbenoembaar
voor eenzelfde termijn. De eerste maal zal de Hoge Commissaris
noch Indonesiër, noch Nederlander zijn. Hij is aan de bewindscom-
missie verantwoordelijk.

(Het is nodig, dat er een hoogste bestuurder van Nieuw Guinea
zij, die zorgt voor eenheid en coördinatie van bewind, voorts dat
deze man aan een gezaghebbend lichaam rekenschap en verantwoording
verschuldigd zij, en dat hij door een, hoewel embryonaal, verte-
genwoordigend lichaam geadviseerd wordt. Op details moet in dit
stuk niet worden ingegaan.)

d) De invoeging van Nieuw-Guinea in een defensiesysteem wordt door
de 4 landen nader geregeld.

e) De Irianen bezitten geen nationaliteit in de geijkte betekenis.
Er wordt een "Irian-bewonerschap" ingesteld. In het buitenland
heeft een Iriaan aanspraak op bescherming van de buitenlandse
dienst van Indonesië of Nederland, te zijner keuze. Een eenmaal
gedane keuze kan niet veranderd worden.

(Een precedent voor zulk een "bewonerschap" vindt men in de
rechtspositie der Saarlanders van 1920 tot 1935, een analogon in
de bekende regeling der "nationaliteit" van inheemse bewoners
van mandaatgebieden onder de resolutie van de Volkenbondsraad van
1923.)

Niemand zal beweren, dat de geschetste regeling eenvoudig zal zijn noch in opstelling, noch in uitvoering. Maar zij biedt althans een mogelijkheid om uit het slop te geraken en de Nederl.-Indonesische Unie niet aan te hevige spanning te onderwerpen. Na afloop der 20 jaar zal over de status van Nieuw Guinea nader beslist kunnen worden, en dan misschien met een volksraadpleging of een volksstemming, die reële betekenis zou hebben.

De beduchtheid van groepen Irianen voor een bewind uitsluitend door de Republiek Indonesia, de beduchtheid van zendings- en missie-arbeiders voor onvoldoende waardering en zorg voor hun werk van de kant van ambtenaren en regeerders der Republiek, de beduchtheid van Indonesiërs voor kolonialisme, de beduchtheid voor verwijdering tussen Nederland en Indonesië, of vijandschap tussen die twee met al de daaraan verbonden gevaren voor veiligheid en have van Nederlanders en voor Nederlandse investaties en ondernemingen, voor infiltratie van oproerige elementen, voor opstandigheid van Irianen tegen een eventuele souvereiniteitsoefening door Indonesië, al deze beduchtheden en mogelijk nog andere zouden misschien weggenomen kunnen worden bij invoering van een bewind in de hierboven geschetste vorm, een bewindsvorm waarbij het belang van het land en zijn bevolking bovenaan staat.

Een dergelijke bewindsregeling vermijdt de gevaren van een simpel condominium. Hij lijkt in de verte op een trusteeship, doch hij is daarvan in wezen geheel verschillend, immers inmenging van de Trusteeshipcouncil komt niet binnen de gezichtseinder, noch bezzoekcommissies, e.d.

Wij menen, dat de aloverheersende belangen van vrede in de Z.W. Pacific en van versnelde ontwikkeling van het achterlijke Nieuw-Guinea en van vreedzame samenwerking tussen Nederland en Indonesië aan ons Nederlanders, en in de eerste plaats aan onze parlementsleden, het zoeken van een uitweg uit de impasse onverbidde-lijk opleggen. Laten wij alle mogelijkheden exploreren. Het hierboven ruw omlijnde voorstel schijnt ons een praktische mogelijkheid te bevatten.

Leiden, December 1950.

Namens de in bijgaande lijst genoemde partijleden

(F.M. van Lisbeck)

(S.C. van Randwijck)

(E. Gobée).

Aan de parlementaire fracties van de Partij van de Arbeid
in de Staten-Generaal.

Waarde Partijgenoten,

1. De eindbeslissing over de vraag, welke van de beide landen, Nederland of Indonesië, de soevereiniteit over Nieuw Guinea zal dragen, vraagt van de Staten-Generaal, bij wie zij berust, ook nu minstens tweederde der uitgebrachte stemmen. Vanzelfsprekend zal de houding van uwe fracties daarbij van zeer grote invloed zijn. Ondergetekenden zouden er zich in 's Lands belang over verheugen indien uw houding een resultaat zou bevorderen, waarbij de Nederlandse soevereiniteit over West-Guinea zal worden opgegeven, natuurlijk tenzij deze voor Indonesië onder zekere voorwaarden aanvaardbaar zou blijken.
2. De motivering van ons standpunt kan zeer beknopt zijn. De uitgebreide litteratuur over het vraagstuk is u uiteraard bekend, dus ook hetgeen voor- en tegenstanders van een Nederlandse soevereiniteit hebben aangevoerd. Ondergetekenden bepalen er zich dan ook toe, u deel te maken van hun overtuiging, dat onder de bestaande verhoudingen handhaving van de Nederlandse soevereiniteit over West-Guinea voor ons land slechts wezenlijke schade kan opbrengen.
3. Vele uitlatingen en voortekenen binnen de Indonesische gemeenschap, het Nederlandse deel hiervan inbegrepen, rechtvaardigen de vrees, dat het volharden bij deze soevereiniteit ten gevolge zal hebben, dat de nationale opwinding, waarin Indonesië nog steeds verkeert, wederom zal toenemen en vooral ook invloedrijke, meer links gerichte partijen scherper stelling zullen nemen tegen Nederland en de Nederlanders. Bestaansmogelijkheid en veiligheid onzer landgenoten in Indonesië zullen onvermijdelijk worden aangetast, het stijgend herstel der Nederlandse ondernemingen gestuit. Een gunstige werking der Nederlands-Indonesische Unie wordt op het spel gezet, een goede verhouding tussen de beide landen dus verijdeld.
4. Een Nederlands bestuur over West-Guinea zal voor bijna niet te overwinnen moeilijkheden komen te staan. Niet alleen vanwege de op zichzelf reeds zware taak om een lang verwaarloosd land, goeddeels onvruchtbaar en niet-exploiteerbaar, tot gezondheid en welvaart te brengen; maar ook om politieke redenen, Indonesië zal een vijandige nabuur worden en deze omstandigheid zal de instandhouding van een militair en politieel apparaat vereisen, welke van Nederland een ernstige verzwaring van de toch al maximale militaire lasten zouden opvragen. Hiertegenover kan bezwaarlijk een redelijke compensatie worden voorzien en evenmin enige nationale voldoening.
5. Een gezonde emigratie op grote schaal, de beschikking dus over geschikte en geschoolde werkkrachten, is wegens de ongunstige hygienische en klimatologische omstandigheden in het grootste deel van het gebied binnen afzienbare tijd niet te verwachten. Wel moet rekening worden gehouden met de grote mogelijkheid, dat het land als toevluchtsoord zal dienen voor elementen, die tot de vijanden van

Indonesië kunnen worden gerekend, of wel als operatie-terrein voor een soort vijfde colonne van Indonesische extremisten. In beide gevallen een bron van onrust en gevaar.

Met nadruk moge er nog op worden gewezen, dat de verschillende pogingen tot emigratie op min of meer grote schaal tot nu volstrekt zijn mislukt.

6. De veel vernomen mening, dat behoud van West-Nieuw-Guinea uit internationaal oogpunt zou zijn te verkiezen en daarom ook een nationaal belang zou zijn, kunnen wij niet geredelijk aanvaarden. Zonder ook op dit probleem thans dieper in te gaan, houden wij er ons van overtuigd, dat een directe Nederlandse bemoeiing met deze gevoelige zône der internationale staatkunde er toe zou kunnen leiden, dat Indonesië zich meer en meer tegen Nederland zou keren en er zeker niet gemakkelijker toe zou zijn te brengen, in het dreigende grote wereldconflict de zijde van het "Westerse Blok" te kiezen. Eer mag worden verwacht, dat dan de communistische propaganda en agitatie ruimer armslag zouden vinden.

Indonesië zal zelf door een optreden binnen de Verenigde Naties en eventueel door directe onderhandelingen met Australië zijn positie binnen de internationaliteit hebben te bepalen.

7. Tot zover de voornaamste overwegingen, welke tot het u voorgelegde verzoek hebben geleid.

Nog een slotopmerking, welke het directe belang van de Partij raakt. Uwe fracties staan voor een moeilijke en pijnlijke beslissing. Stellen zij zich tegenover de handhaving van een Nederlands Nieuw-Guinea, dan is het geenszins uitgesloten, dat zij mede de verantwoordelijkheid dragen voor een breuk in de samenwerking der thans regerende partijen. Een Regeringscrisis kan ontstaan, welke de Partij voor een principieel sterk gewijzigde positie zou plaatsen; een schokkende politieke consequentie, welke door niet weinigen in onze kringen zou worden betreurd. Kiezen uw fracties echter de andere weg, dan nemen zij naar onze overtuiging de in wezen zwaardere verantwoordelijkheid op zich voor een blijvende verwijdering tussen de beide landen, voor een diepe teleurstelling bij de Indonesische volken in de vriendschap en betrouwbaarheid van onze socialistische beweging en ook voor groeiende onrust en onveiligheid in een land, dat zich met het aan invloed stijgende Azië zeer nauw verwant gevoelt. Dat laatste brengt de grote mogelijkheid, dat Azië zich steeds meer van het Westen zal verwijderen. Wij vragen ons af, welk Nederlands of Partij-belang hiermede kan zijn gediend.

8. Om al deze redenen dringen wij er met kracht en overtuiging bij u op aan, te helpen voorkomen, dat het Nederlands gezag over Nieuw-Guinea zal voortduren, althans in de rechtstreekse aard en de totale omvang, zoals dat door bepaalde kringen wordt nagestreefd. Het wil ons voorkomen, dat het de Partij moeilijk zal vallen om van de aanvaarding van een standpunt in laatstbedoelde geest, te zijner tijd op overtuigende wijze rekenschap af te leggen.

's Gravenhage, December 1950.

Namens de in bijgaande lijst genoemde partijleden,

J.E. Stokvis

(J.E. Stokvis)

E. Gobée (E. Gobée).